

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

HUKURI 2023

TIMARAKA: 100

NKARHI: Tiawara ti3

Papila leri ra swivutiso ri na tipheji ta 5.

SWITSUNDZUXO NA VUXOKOXOKO

1. Papila leri ra swivutiso ri avanyisiwile hi swiyenge SWIMBIRHI:
XIYENGE XA A: Xitsalwana (50)
XIYENGE XA B: Xitshuriwa xa xitsalwambiko (2 x 25) (50)
2. Hlamula xivutiso XIN'WE eka XIYENGE XA A na SWIMBIRHI eka XIYENGE XA B.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele ku kunguhata (xikombiso: hi ku tirhisa mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkholuko/marito ya nkoka), hlela na ku hlayisisa ntirho wa wena. Nkunguhato wu fanele ku RHANGELA xitshuriwa.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele ku kombisiwa hindlela leyi kombisaka leswaku i minkunguhato. U tsundzuxiwa ku ba nkhwati emakumu ka nkunguhato wun'wana na wun'wana.
7. U tsundzuxiwa swinenenene ku tirhisa nkarhi wa wena hindlela leyi landzelaka:
XIYENGE XA A: Timinete ta kwalomu ka 100
XIYENGE XA B: Timinete ta kwalomu ka (2 x 40) 80
8. Nombora tinhlamulo kahle ku ya hilaha ti nomboriweke hakona eka papila leri ra swivutiso.
9. Nhlokomhaka A YI KATSIWI loko ku hlayiwa marito.
10. Tsala swi basa no vonaka.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILERISO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana lexi nga na marito ya le xikarhi ka 400–450 (tipheji ti2–2½) hi yona.
- U nga ha tsala NHLOKOMHAKA kumbe NOMBORO ya xivutiso.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.

- 1.1 A ndzi n'wi tshembile ku tlula mpimo. [50]
- 1.2 Xiyimo xa magondzo emugangeni wa ka hina. [50]
- 1.3 Leswi vavabyi va khomisiwaka xiswona eswibedhlele swa mani na mani. [50]
- 1.4 Ku tala ka vanhu va matikomambe eAfrika-Dzonga swa pfuna swi tlhela swi onha. [50]
- 1.5 Vutomi lebyi hanyiwaka hi vantshwa va manguva lawa byi kahle. Pfumela kumbe u kaneta. [50]

Hlawula xifaniso XIN'WE eka leswi landzelaka kutani u tsala xitsalwana hi nhlokomhaka leyi ku fikelaka emiehleketweni. Tsala nomboro ya xivutiso (1.6, 1.7 KUMBE 1.8) kutani u nyika xitsalwana xa wena nhlokomhaka leyi faneleke.

LEMUKA: Ku fanele ku va na ku yelana exikarhi ka xitsalwana xa wena na xifaniso lexi u xi hlawuleke.

1.6

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.food-Hawkers-Selling-in.com]

[50]

1.7

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.iol.com]

[50]

1.8

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.Dreamstime.com]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2****SWILERISO:**

- Hlawula tinhlokomhaka TIMBIRHI ntsena leti u ti twisisaka swinene kutani u tsala switsalwambiko leswi nga na marito ya le xikarhi ka 180–200 (pheji yin'we) hi tona.
- Rhanga u endla nkunguhata u nga si sungula ku tsala.
- Sungula nhlamulo yin'wana na yin'wana eka pheji yintshwa.

2.1 PAPILA RA XIKAYA

U pasile Giredi ya 12 laha u nga kuma levhele ya nkombo eka tidyondzo ta wena hinkwato hikokwalaho ko pfuniwa no seketeriwa hi malume wa wena. Sweswi u kumile basari yo ya dyondzela ntirhovutomi wo karhi. Tsala papila u n'wi khensa.

[25]**2.2 IMEYILI**

Tata wa wena u tshovekile mavoko endzhaku ka khombo ra movha leri a hlanganeke na rona. Tsala imeyili u tivisa khampani ya yena ya ndzindzakhombo hi mhaka leyi.

[25]**2.3 XIVIKO**

Nhlangano wa n'wina wa vantshwa wu humile riendzo ro ya tlangela khume ra malembe wu ri kona. Tanihi matsalana wa nhlangano lowu, tsala xiviko xa riendzo leri.

[25]**2.4 ATIKILI YA MAGAZINI**

Ku na vaxisati lava nga sungula pfhumba ro pfuna vadyuhari hi ku va basisela tindlu na ku va swekela. Tanihi muteki wa mahungu wa magazini ya Phalalani, tsala atikili hi mhaka leyi.

[25]**2.5 N'WANGULANO**

N'wana wa muakelani wa wena u lava ku tshika ntirho hikokwalaho ko lava ku yisa emahlweni bindzu leri a ri sunguleke kutani mana wa yena a nga swi twisisi. Tsala n'wangulano lowu veke kona exikarhi ka vona.

[25]**2.6 MATIMU YA MUFI**

Munghana wa wena u hundzile emisaveni eka khombo ra movha. Tsala matimu ya mufi lama u nga ta ma hlaya hi siku ra ku vekiwa ka yena endlwini yo hetelela.

[25]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 50
NTSENGO WA TIMARAKA: 100